

NOTA INFORMACYJNA

System transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym ECVET – możliwości i wyzwania

Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) ⁽¹⁾ jest jednym z europejskich instrumentów opracowanych w celu zwiększenia przejrzystości systemów kształcenia i szkolenia zawodowego. Jego celem jest ułatwienie uczącym się w szkołach o profilu zawodowym odbywania nauki w różnych instytucjach oświatowych zarówno w kraju, jak i zagranicą.

ECVET, który obejmuje kwalifikacje na wszystkich poziomach europejskich ram kwalifikacji (EQF):

- pozwala transferować jednostki efektów uczenia się;
- funkcjonuje poprzez partnerstwo pomiędzy instytucjami; a także
- eliminuje potrzebę ponownej ewaluacji osób odbywających naukę w różnych instytucjach.

Kwalifikacje można zdefiniować jako zbiór jednostek efektów uczenia się. W przypadku gdy zezwala na to krajowy system szkolenia zawodowego, jednostki efektów uczenia się mogą być uznawane niezależnie od miejsca i sposobu ich zdobycia. Mogą być wykorzystywane na rynku pracy oraz służyć do zdobycia pełnych kwalifikacji.

Kraje opracowały system ECVET w wyniku zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady według swoich priorytetów w zakresie polityki i rozwoju własnych systemów kwalifikacji. Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop) analizuje ten rozwój i publikuje roczne sprawozdanie monitorujące, obejmujące indywidualną analizę poszczególnych krajów ⁽²⁾.

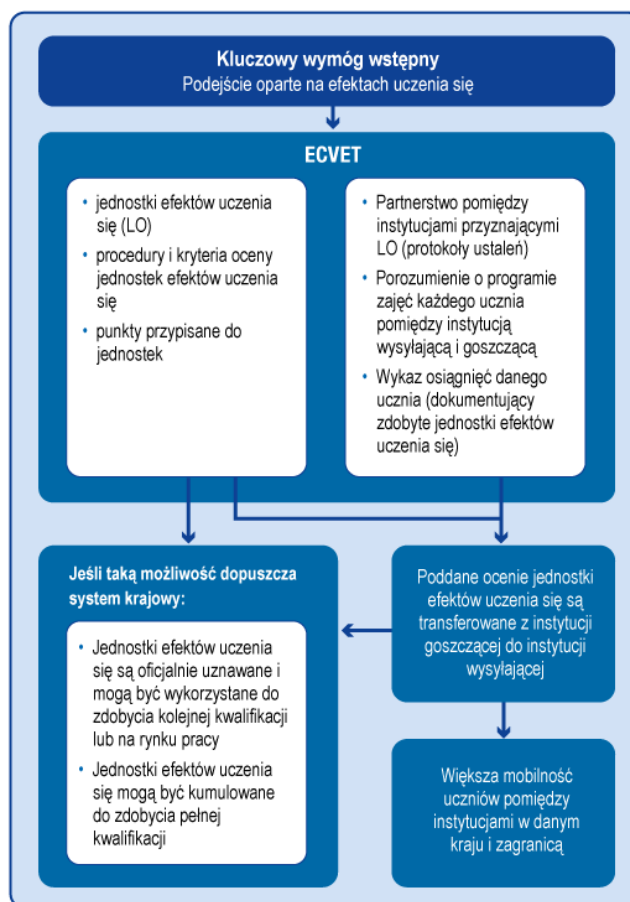
⁽¹⁾ Parlament Europejski; Rada Unii Europejskiej (2009). Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET). *Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej*, C 155, 8.7.2009, s. 11-18. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0011:0018:PL:PDF> [dostęp w dniu 5.6.2013].

⁽²⁾ Cedefop (2013). *Monitorowanie strategii wdrożenia systemu ECVET w Europie*. Luksemburg: Urząd Publikacji. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6118_en.pdf [dostęp w dniu 5.6.2013].

Działania i sposób postrzegania

Jak wynika z najnowszego sprawozdania monitorującego, większość krajów postrzega system ECVET jako instrument umożliwiający *transgraniczną* mobilność uczących się w szkołach o profilu zawodowym. W wyniku tego podejścia system jest obecnie testowany w ramach setek transnarodowych projektów pilotażowych finansowanych w dużej części przez UE z zamiarem stopniowego rozszerzania zakresu jego zastosowania o kolejne kwalifikacje zawodowe.

Wykres nr 1: Jak działa system ECVET

Realizowane projekty pilotażowe są głównie partnerstwami pomiędzy organizatorami kształcenia i szkoleń zawodowych (lub organizacjami zaangażowanymi w kwestie transnarodowej mobilności)

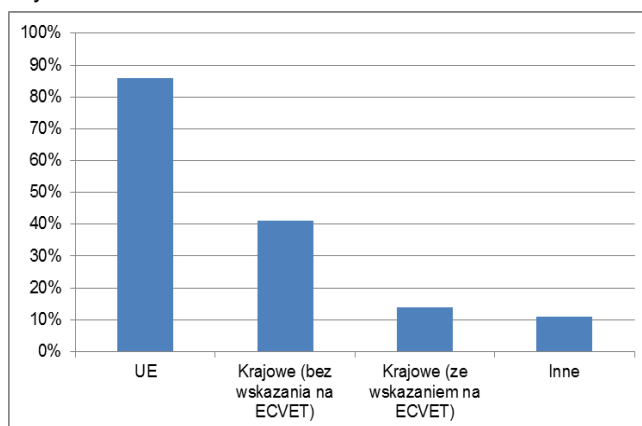
z różnych krajów. Większość projektów dotyczy konkretnych sektorów. Tylko kilka z nich ma zasięg krajowy i zwykle ocenia również możliwości zastosowania ECVET wobec poszczególnych kwalifikacji lub włączenia go do ogólnego systemu kwalifikacji.

Przykładem **projektu krajowego finansowanego przez UE** jest MEN-ECVET we Francji, którego celem jest weryfikacja istniejących przepisów regulacyjnych i organizacyjnych oraz określenie warunków wdrożenia ECVET. Projekt skupia się na podstawowej kwalifikacji w systemie edukacji – maturze zawodowej (poziom IV w systemie francuskim i poziom IV europejskich ram kwalifikacji).

Projekty finansowane z budżetu krajowego obejmują rozwój systemu osiągnięć w kształceniu zawodowym w Niemczech (Decvet), gdzie realizowanych jest 10 projektów pilotażowych, które sprawdzają, czy możliwe jest przeniesienie procedur potwierdzania uzyskanych efektów uczenia się. Celem prowadzonej w Finlandii inicjatywy Finecvet jest natomiast zbadanie, czy ECVET odpowiada fińskim kwalifikacjom zawodowym.

Jak wynika z analizy poszczególnych źródeł finansowania, prace w zakresie ECVET prowadzone są dzięki funduszom unijnym, przy czym zaledwie kilka krajów deklaruje, że przeznacza na ten cel fundusze krajowe (Wykres nr 2). Powyższe ustalenia rodzą pytanie, czy zależność od funduszy unijnych wskazuje na niskie zainteresowanie ECVET na poziomie krajowym.

Wykres nr 2: **Źródła finansowania ECVET**

Źródło: Cedefop, Monitorowanie strategii wdrożenia systemu ECVET w Europie, dokument roboczy nr 18, 2013 r.

Jeśli chodzi o budowanie potencjału ECVET, kraje podjęły się jednak utworzenia krajowych punktów kontaktowych (w 2011 r. było ich 15, a w 2012 r. już 26) oraz sprecyzowania zadań i obowiązków organów/organizacji zaangażowanych w ECVET i rozpowszechnienia związanych z nim informacji. W wielu przypadkach znajdują się one w kompetencji władz odpowiedzialnych za krajowe ramy kwalifikacji (NQF) lub EQAVET (europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym). Może to pomóc w koordynacji instrumentów.

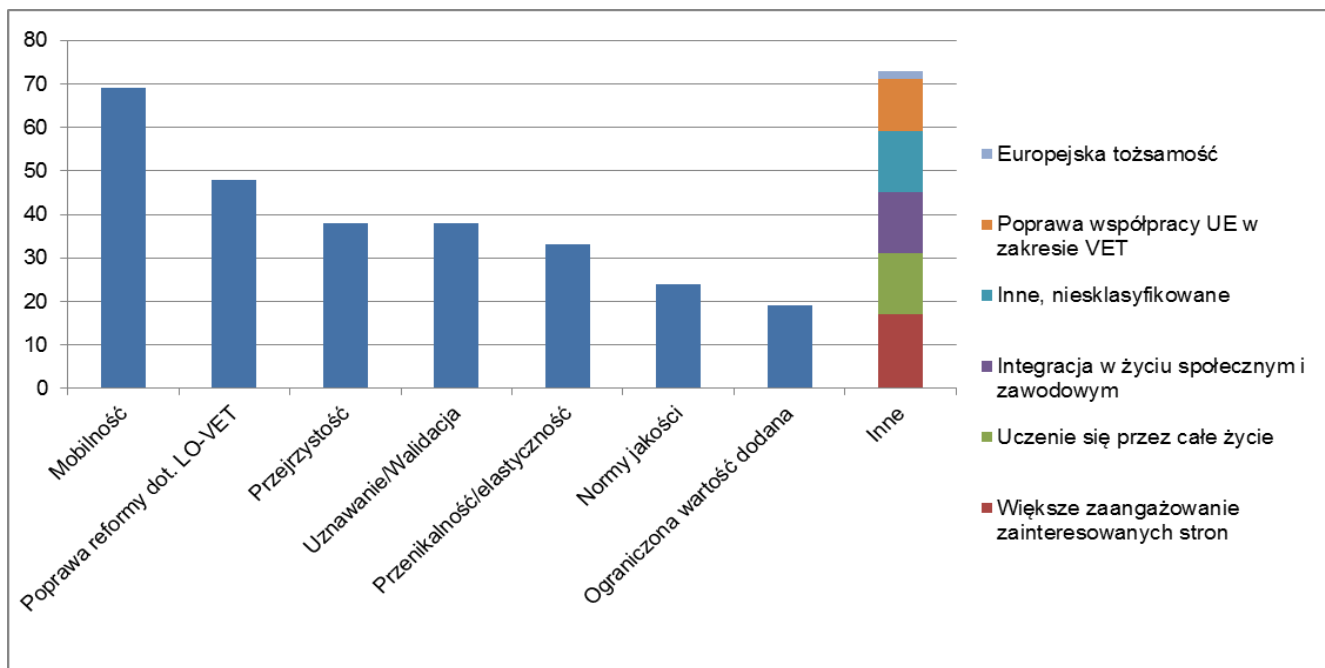
Tabela nr 1: **Deklarowane strategie rozwoju ECVET – stosowane lub planowane w 2012 r.**

Strategie w kolejności ich znaczenia	Liczba krajów stosujących strategię z łącznej liczby monitorowanych krajów ⁽³⁾
1. Adaptacja kwalifikacji i dokonań dotyczących EQF	28/33
2. Uczenie się poprzez pracę przy projektach ECVET finansowanych ze środków europejskich	26/33
3. Promowanie ECVET wśród odpowiednich zainteresowanych stron (np. poprzez imprezy, publikacje, strony internetowe, kampanie informacyjne/reklamowe)	20/33
4. Aktualizacja przepisów dotyczących kształcenia i szkolenia zawodowego lub opracowanie nowych przepisów w ramach wsparcia ECVET	19/33
5. Obszerne strategie badania (np. projekty pilotażowe, stosowanie ECVET w części systemów)	14/33
6. Gromadzenie dowodów dla decydentów potwierdzających zalety i wady ECVET (ocena skutków)	9/33
7. Postawa wyczekująca	4/33

Źródło: Adaptacja na podstawie Cedefop, *Monitorowanie strategii wdrożenia systemu ECVET w Europie*, dokument roboczy nr 18, 2013 r. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6118_en.pdf [dostęp w dniu 5.6.2013].

⁽³⁾ Belgia-Flandria zadeklarowała brak strategii.

Wykres 3: **Wartość dodana ECVET, odsetek respondentów**

Niemniej jednak na pytanie o strategię stosowaną w celu rozwoju ECVET cztery z 33 krajów zadeklarowały, że przyjęły podejście „poczekamy, zobaczymy”. Większość państw (28 z 33) koncentruje się na stworzeniu środowiska politycznego umożliwiającego funkcjonowanie ECVET, na przykład poprzez wprowadzenie podejścia opartego na efektach uczenia się do swoich krajowych systemów kwalifikacji.

Jeden na pięciu respondentów ma wątpliwości co do wartości ECVET w swoim kraju, twierdząc na przykład, że jego cele mogą być osiągnięte w ramach własnych systemów transferu osiągnięć lub dzięki elastycznemu środowisku kształcenia i szkolenia zawodowego. Ponadto 48% respondentów uważa, że wartością ECVET jest przede wszystkim wdrożenie efektów uczenia się, będące de facto warunkiem, który takie systemy transferu osiągnięć muszą spełniać. Wyłaniający się z analizy obraz wskazuje, że postrzegana wartość ECVET jest ściśle związana z paradygmatem zorientowania na efekty uczenia się, ale respondenci nie dostrzegają jeszcze pilnej potrzeby istnienia takiego systemu transferu osiągnięć.

Wyzwania

ECVET jest złożoną inicjatywą wymagającą zaangażowania szeregu organów/organizacji zajmujących się kształceniem i szkoleniem zawodowym we wszystkich sektorach. Jego rola i wkład w krajowe polityki uczenia się przez całe życie i poprawę mobilności nie są przejrzyste w stopniu, w jakim byłoby to konieczne w przypadku przyjęcia bardziej ambitnej polityki w tym zakresie.

Powiązania z innymi instrumentami ⁽⁴⁾

Mechanizmy walidacji pozwalają na poświadczenie odbycia pozaformalnego i nieformalnego kształcenia ⁽⁵⁾. ECVET dotyczy natomiast formalnych ścieżek kształcenia/kwalifikacji. Istnieje jednak ścisły związek pomiędzy walidacją a ECVET, ponieważ *poddane walidacji* efekty uczenia się mogłyby być uznawane za osiągnięcia ECVET pozwalające na dokonanie postępu na drodze do zdobycia pełnych kwalifikacji. To, czy kraje są w stanie przyjąć i sprzyjać tej roli ECVET, zależy od stopnia zaawansowania wdrożenia efektów uczenia się i posiadanych mechanizmów walidacji.

Europejskie/krajowe ramy kwalifikacji (EQF/NQF) wprowadziły efekty uczenia się jako element kwalifikacji na różnych poziomach, *stwarzając* w ten sposób *jeden z warunków dla ECVET*.

Europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (**EQAVET**) wprowadzają procedury i wytyczne służące poprawie i utrzymaniu jakości każdego systemu kwalifikacji, *zapewniając* tym samym *przejrzystość i zaufanie wśród krajów europejskich*.

⁽⁴⁾ Nowa inicjatywa UE „Europejski obszar umiejętności i kwalifikacji” ogłoszona przez Komisję Europejską jako część strategii „Nowe podejście do edukacji” (*Rethinking education*) dąży do lepszego skoordynowania europejskich i krajowych instrumentów w celu zapewnienia przejrzystości i uznawania kwalifikacji, a także wsparcia procesu uczenia się przez całe życie.

⁽⁵⁾ W zaleceniu Rady z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego rok 2018 został wyznaczony jako termin wprowadzenia przez państwa członkowskie „odpowiednich rozwiązań”.

Wskazówki i doradztwo odgrywają istotną rolę w informowaniu osób o przydatności ECVET. Aktualnie znajomość ECVET wśród obywateli jest bardzo niska, pomimo iż 20 z 33 krajów deklaruje, że prowadzi działania „promocyjne” dla zainteresowanych stron (Tabela nr 1).

Przeptyw kwalifikacji w kształceniu ogólnym i zawodowym („przenikalność”)

W systemach kwalifikacji kwalifikacje na poziomie IV EQF są często wykorzystywane do testowania ECVET. Poziom IV obejmuje „tradycyjne” kwalifikacje zawodowe, pomimo iż od ECVET oczekuje się, że będzie obejmować wszystkie poziomy europejskich ram kwalifikacji.

W szkolnictwie wyższym innym systemem transferu osiągnięć jest ECTS, który powstał, aby ułatwić transfer osiągnięć pomiędzy uczelniami wyższymi, a jego opracowanie odbyło się w ramach procesu bolońskiego. Opiera się on głównie i w dużej mierze na kryteriach takich jak czas nauczania danego przedmiotu i liczba godzin.

Choć obecnie ECTS i ECVET rozwijają się oddzielnie, pomost łączący te dwa systemy pozwoliłby na zwiększenie przepływu pomiędzy kwalifikacjami zawodowymi i kwalifikacjami innego rodzaju. Obecnie podejmowane próby zdefiniowania ECTS pod kątem efektów uczenia się mogą być krokiem wspierającym ich ujednolicenie.

Kompatybilność

Trwa dyskusja na temat przyznawania i stosowania w ECVET punktów za osiągnięcia. Pomimo iż kraje zgadzają się co do tego, że jednostki efektów uczenia się powinny stanowić podstawę ECVET, trudność stanowi ich zdaniem przypisywanie punktów do uzyskanych efektów. Ponadto uważa się, że punkty za osiągnięcia nie są kompatybilne z systemami krajowymi, w których osiągnięcia przyznawane są na podstawie umownego czasu kształcenia, czyli kryteriów uczenia się, jak również jego efektów.

Podstawę istniejących systemów osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym nastawionych przede wszystkim na efekty uczenia się, których przykładem mogą być systemy stosowane w Danii, Słowenii, Finlandii i Zjednoczonym Królestwie, stanowi połączenie kryteriów i efektów uczenia się.

Zarządzanie

Zarządzanie ECVET przebiega na dwóch poziomach. Organizatorzy kształcenia opracowują ECVET w celu ułatwienia wymiany studentów i transferu kształcenia zdobytego zagranicą. Z drugiej strony Komisja

Europejska i rządy poszczególnych krajów za pośrednictwem sieci ECVET dążą do zapewnienia warunków instytucjonalnych umożliwiających jego pełne wdrożenie. Jak dotąd w prace nad ECVET zaangażowani są głównie organizatorzy kształcenia i szkoleń.

W ramach systemów krajowych konieczne jest jednak wypracowanie standardów oceny opartej na efektach uczenia się i dopuszczenie możliwości uznawania i akumulacji osiągnięć uzyskanych w różnych krajach.

To z kolei wymaga zaangażowania partnerów społecznych, z których część uważa, że obecna struktura ECVET nie jest wystarczająco przejrzysta.

Konsekwencje dla polityki

Choć większość krajów buduje obecnie fundamenty dla systemu ECVET, mało prawdopodobne jest, by jego pełne wdrożenie nastąpiło w niedalekiej przyszłości. Wiele krajów koncentruje się na opracowaniu ram kwalifikacji i procedur walidacji. Sam system ECVET wciąż w dużej mierze ogranicza się do transnarodowych partnerstw. ECVET kojarzony jest z mobilnością transgraniczną, która dla niektórych krajów nie stanowi priorytetu.

Jeśli ECVET działać będzie tylko jako system transnarodowego transferu umożliwiający mobilność uczniów szkół o profilu zawodowym, jego wpływ może w dalszym ciągu pozostać ograniczony. Ponieważ powinien on przyczyniać się do uznawania efektów uczenia się i pozwalać na akumulowanie osiągnięć na drodze do uzyskania kwalifikacji, ECVET powinien być stabilnym i w pełni integralnym elementem krajowych polityk w zakresie uczenia się przez całe życie dostosowanym do wypracowywanych praktyk walidacji.

CEDEFOP

Europejskie Centrum Rozwoju
Szkolenia Zawodowego

Nota informacyjna – 9080 PL

Nr kat.: TI-BB-13-007-PT-N

ISBN 978-92-896-1314-9, doi: 10.2801/38075

Copyright © Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego
(Cedefop), 2013 r.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Notatki informacyjne są publikowane w językach angielskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, niemieckim, polskim, portugalskim włoskim oraz w języku kraju pełniącego prezydencję UE. Aby otrzymywać je regularnie, należy wysłać wiadomość na adres: briefingnotes@cedefop.europa.eu

Inne notatki informacyjne i publikacje Cedefop są dostępne pod adresem:
<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications.aspx>

P.O. Box 22427, 55102 Thessaloniki, GRECJA
Europe 123, Thessaloniki, GRECJA
Tel. +30 2310490111, Fax +30 2310490020
E-mail: info@cedefop.europa.eu

visit our portal www.cedefop.europa.eu